

Eskilstuna Resilience Assessment

Dokumentation från "Pre-workshop" 140219 på Bolinder Munktell i Eskilstuna

- Helene Karlsson och Louise Hård af Segerstad (Albaeco), My Sellberg (Stockholm Resilience Centre)

Innehållsförteckning

1. INTRODUKTION – SÄTTA RAMARNA OCH GE BAKGRUND	3
2. SPEEDTALKS MED OLIKA PERSPEKTIV PÅ LIVSMEDELSFÖRSÖRJNING	4
3. GRUPPDISKUSSIONER: SWOT-ANALYS KRING ESKILSTUNAS LIVSMEDELSFÖRSÖRJNING.	7
4. DISKUSSION - VIKTIGA AKTÖRER & BEHOV AV DATA	7
5. REFLEKTIONSRUNDA	9
BILAGA 1: SWOT-UNDERLAG	

1. Introduktion – sätta ramarna och ge bakgrund

Eskilstunas miljöprofil

Kristina Birath, Miljö och samhällsbyggnadsdirektör

Det här är en långsiktig fråga – kommunen har inte direkt ansvar för livsmedelsförsörjningen, samtidigt som den är en viktig aktör lokalt och en stor markägare.

Kommunens strategiska miljöarbete

Lars-Erik Dahlin, Kommunstrateg

Hållbara Eskilstuna är en strävan. Är det en verklighet? Visionen är ett hållbart samhälle och framtid med aktiv samverkan inom kommunen. Sedan 90-talet finns ett aktivt miljöarbete och satsning mot en central miljöstyrning och kretsloppstänk, baserat i Agenda 21 (1995) och LIP och KLIMP biogasutveckling (2000). Sedan Eskilstuna kommuns politik för hållbar utveckling utformades (2002), som innefattar handlingsprogram med miljö och folkhälsomål, har flera styrdokument mot miljö utformats mellan 2002-2006: Hållbara resor och transporter, Energiplan, ÖP, Vattenplan och Naturvårdsplan. Ett nytt styrsystem sedan 2007 ämnar bygga på hållbar utveckling som ram har resulterat i flera olika planerdokument: Klimatplan; Ny ÖP; Trafikplan; Cykelplan och FO-plan mellan 2010-2013, mer offensivt styrda mot hållbarhet. Eskilstuna utsågs till Miljöbäst (2012) och Varumärket per 2013 är "Världens miljösmartaste industristad". Frågan har ställts om hur Eskilstuna ser ut om 20-30 år och resiliens och hållbarhetstänk känns som en naturlig del av arbetet.

Resiliensarbetet hittills och kommande år

Lars Wiklund, Kommunstrateg

Rätt mycket är gjort. Föregående idéer om hållbarhetsarbete var att det skulle gå lätt, men en nuvarande pessimism har smugit sig in (nya perspektiv från planetära gränser, fossil energi mm.). Hur resiliens är vi egentligen inför framtiden? För att utveckla kommunplaneringen hölls en workshop med kommunala tjänstemän och politiker - livsmedel, transporter, vatten och sysselsättning utsattes för 4 stressmoment: planetära gränser, klimatförändringar, global ekonomisk depression och energikris. Rapporten finns på nätet och metoden fick ett positivt genomslag, andra kommuner hörde av sig och en nationell konferens hölls med bland annat Johan Rockström som föreläsare. Ett avtal är nu skrivet med SRC på 3 år och år 2014 fokuseras på livsmedelsförsörjning. Två workshops kommer att göras: I maj tittas på problembilden av livsmedelsförsörjning och i höst på lösningarna. Här idag finns aktörer från olika led i livsmedelskedjan som idag kommer att generera viktig kunskap och i slutändan leda till en resiliensanalys.

Vad är resiliens, upplägget för dagen "regler för workshoppen"

My Sellberg, doktorand Stockholm Resilience Centre

Det här ett väldigt bra tillfälle att se hur resiliensanalyser kan fungera i praktiken. Begreppet resiliens förklaras. Syftet med dagen – som en förstudie med fokus livsmedelsförsörjning och förbättring av kunskapsunderlaget inför den kommande processen under 2014. Idag lyfter vi fram och förtydligar problemen, frågeställningarna och perspektiven och identifierar kunskapsluckorna. Tanken med SWOT-analysen, utvärdering och nästa steg.

Grundreglerna: att identifiera olika perspektiv; brainstorma – inga rätta svar; alla är experter.

Övrigt om dagens upplägg

Louise Hård af Segerstad, Albaeco och Stockholm Resilience Centre

Presentationsrunda övriga

Karin Wilén – kostkonsulent, Eskilstuna kommun

Kirsi Dogan – Logistiksamordnare, ansvarig för omlastningscentral, Eskilstuna kommun

Magnus Johansson – kommunalråd, Miljöutskottet, Eskilstuna kommun

Olle Sollenberg – kommungruppsordförande i LRF, driver lantgård

Georg Fisher – Totalförsvarets Forskningsanstalt, FOI

Lars Jonsson – Beredskapsdirektör, Länsstyrelsen

Therese Frisell – Livsmedelsverket

Kristian Königsson – Länsveterinär, Länsstyrelsen

Anders M Johansson – Generalsekreterare, Civilförsvarsförbundet

Karin Lundell – Projektledare KRAV-certifiering, Eskilstuna kommun

Garry Peterson – Professor och forskare på Stockholm Resilience Centre

Astrid Stockenberg – Utvecklare miljö, Konsult och uppdrag på kommunen

Patrik Nissén – Enhetschef Samhällsbyggnad, Länsstyrelsen

Christer Isaksson – Författare och redaktör "Maten och makten"

Helene Karlsson – Albaeco, dokumentation

Efter lunch även: Marja Järtelius – Torshälla stads förvaltning, Eskilstuna kommun

2. Speedtalks med olika perspektiv på livsmedelsförsörjning

Globala viktiga trender för livsmedelsproduktion

Louise Hård af Segerstad, Albaeco/Stockholm Resilience Centre

Ekosystemtjänster minskar, biologisk mångfald inom jordbruket minskar, kunskapen minskar. Urbanisering ökar och andelen jordbruksmark minskar. Stadsodling som potential beräknas öka och mångfunktionella system med agroekologi förespråkas bla av FNs speciella sändebud, Olivier de Shutter.

Fyra inlägg om nationell livsmedelsförsörjning i ett krisperspektiv

Andras Baky, Institutet för Jordbruks- och miljöteknik JTI (tyvärr sjuk men en kort överblick av rapporten presenterades av moderator)

Livsmedelsförsörjning i brist på fossil energi: Redovisar en studie av Institutet för jordbruks- och miljöteknik. Tre scenarios med olika mängd minskning av fossilt bränsle över 3 och 5 år, vilket innebär att ingen större teknikomställning hinner ske. Vid 25 % minskning skulle vi klara oss ganska bra genom effektiviseringar, vid 50 % minskning skulle vi snabbt hamna i en situation där befolkningens behov av livsmedel inte kan tillgodoses. Jordbruksmaskiner skulle ersättas med manuellt arbete; öppna åkrar skulle användas för livsmedelsproduktion istället för djurfoderproduktion. Svin, kyckling och ägg skulle minska till förmån för extensiva betesdjur nötkreatur och får.

Sektorer som skulle drabbas hårdast inom livsmedelsindustrin är olje- och fettframställning, sockertillverkning, framställning av te och kaffe samt bagerier. Hållbarhetsbehandling av potatis och fisk liksom framställning av färdigmat skulle minska kraftigt.

Therese Frisell, Livsmedelsverket:

Livsmedelsverkets ansvar är att samordna krisberedskapsplanering för livsmedelsförsörjning i liden för primärproduktion, avser det korta krisperspektivet och krishantering på grund av logistiska problem, bränslebrist osv., sådant som man tror går över efter 2-3 veckor. Jordbruksverket har inte motsvarande ansvar. Samordningen sker genom en samrådsgrupp/ nätverk som är under uppbyggnad 2013-2015. Livsmedelsverket förvaltar långsiktiga frågor tills någon annan tar över ansvaret. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) tog fram förslag för dricksvatten, livsmedel och värme och ska på uppdrag av regeringen arbeta med resultatmål under 2014. Individens egen beredskap är grunden i försörjningsberedskapen vid korta kriser. Friska vuxna behöver en beredskap och man kan tänka sig att kommunen ska underlätta för friska vuxna, exempelvis genom att planera för tillgången på affärer. Man kan jobba för att det blir så robust så att friska vuxna ska kunna handla. Ekonomiska systemet – hur förhåller man sig om det kraschar? Biståndsbedömda – de som är beroende av andra för att klara sig och individer som behöver viss hjälp av kommunen. Livsmedelsförsörjning i kris - vilket ansvar har kommunen? Frågan är viktig och behöver hanteras.

Anders M Johansson, Civilförsvarsförbundet

Jag företräder Civilförsvarsförbundet. Det är en medborgarrörelse med målet att förebygga otrygghet i samhället. Det gör vi genom hjälpinsatser, information och utbildning till människor i alla åldrar samt genom opinionsbildning. För oss är medborgarperspektivet på frågan vår givna infallsvinkel.

Alla här i rummet har tveklöst några saker gemensamt. Vi behöver alla vatten och mat för att överleva. Vi behöver också hålla oss varma och vi behöver sova. Annars fungerar kroppen och knoppen till sist inte. Vi behöver dessutom information. För det vi inte vet kan vi inte förhålla oss till. Information är säkerhet.

De välfärdsutmaningar som Sverige står inför kan inte hanteras på ett ansvarsfullt sätt om vi inte klarar av att använda *hela* samhällets resurser. Skyddet och säkerheten är en del av välfärden, en del som många av oss tar för givet finns där för oss när det behövs. Att livsmedelsförsörjningen står dagens agenda är lika förtjänstfullt som nödvändigt. Sårbarheten inom detta livsviktiga område är idag påtaglig. Störningar i försörjningen kan ställa till för oss det redan på kort sikt – om vi inte är beredda.

Det finns idag ingen myndighet som har ett sammanhållande ansvar för livsmedelsförsörjningen. Det finns inte heller några lager av livsmedel eller för den delen av andra förnödenheter. Inom 12 dagar är det mesta slut. Vår inhemska livsmedelsproduktion har kraftigt reducerats till förmån för ökad import. Särskilt låg är självförsörjningsgraden när det gäller flertalet animaliska produkter. Dessutom är dagens logistiksystem beroende av bränsle/el och framkomliga vägar. Eftersom vi parallellt med detta brottas med allvarliga problem med livsmedels säkerheten, som i sammanhanget av ökad

antibiotikaresistens ter sig ytterst bekymmersam, finns det all anledning att ta tag i dessa frågor.

Jag påstår att varje kommun gör mycket klokt i att börja förhålla sig till denna sårbarhetsdimension. Det gäller för kommunen att börja ta ställning till hur den ska närma sig invånarna inom detta område. För oavsett hur ansvaret är fördelat mellan staten och kommun är det mot kommunen som invånarna i första hand kommer att rikta sina krav och förväntningar när de får problem med dricksvattnet eller den dagliga mathållningen.

Det finns inga enkla lösningar, men det gäller som sagt att ta vara på de möjligheter – de resurser – som faktiskt finns eller kan skapas utan orimliga ansträngningar. En fungerande helhet kan arbetas upp om detta görs i tid och agerande inte sker när krisen redan har skett.

Christer Isaksson, Författare och redaktör för boken Maten och makten

Viktiga frågor inför partival mellan 1978-2010: Jordbruksfrågor/mat långt ner som sakfråga. Politiska och väljares intresse för mat är väldigt lågt jämfört med andra samhällsfrågor. Varför är intresset för mat så lågt? Svaren 1-3 (av 10): 1. Mat är en självklarhet 2. Behovet faller i glömska 3. Mat och livsmedel är ingen politisk strids- eller klassfråga. Vi har lämnat fattigdom till absolut rikedom och mat är inte längre någon stridsfråga, eller klassfråga, man tar det för givet och därför kan det också vara sårbart. Recept som försvinner, kultur som försvinner, färdig paketerat, kvantitet före kvalitet. Okunskapen innebär en stor risk för individ såväl som samhälle. Ingen kommun har tagit ett sådant här initiativ tidigare.

Kommunens tankar om framtida livsmedelsförsörjning

Astrid Stockenberg, Eskilstuna kommun

Lokalt producerad mat, kontakt med producenterna, kommunens arrendemark, vad vill vi ha för produkter? Lokala produkter är möjligt, men begräsningarna ligger på produkt-nivå: vi kan få in grönsaker/kött men inte alla sorter. Möjligheter ur befintliga produkter; det finns jord, arbetskraft och kapital. Det är också en möjlighet som framtidsfråga för nästa generation. I livsmedelskedjan saknas viktiga länkar. Det finns möjliga projekt- och utvecklingsidéer från kommunen där det finns jord, arbetskraft och kapital bl. a. tvätt- och packeri för grönsaker, rotfrukter och potatis; Samverkan mellan producenter och köken gällande att välja produkter och skapa kontakt mellan producenter och kök, men anbud och avtal ska finnas; Köpa pensionerade värphöns för att ta till vara på resurser som finns för förädling. I det längre perspektivet finns möjligheter att: Koppla ihop marken med elever på lantbruksutbildningar; Erbjuder möjligheter att odla, vilket skulle skapa arbetstillfällen inom odling, förädling och djurvård; Ta tillvara på näringslivets kompetens inom livsmedelsföretagande. En kort utredning av dessa olika möjligheter har gett en mängd olika idéer och projekt att möta livsmedelsförsörjning ur kommunperspektiv. Rapport finns och hur projekten tas vidare är en kommande fråga.

Lokal livsmedelsproduktion och förädling,

Olle Sollenberg, Lantbrukare och medlem i LRF

Tänker på 3 olika tidsperspektiv: omedelbart, kort sikt, och lång sikt. "Resilience" är ett svårt ord – står "motståndskraft" i uppslagsverket, men vill lägga till "på lång sikt". Vad har vi för lantbruk i kommunen? Marken i Sörmland klassas som

den näst bästa i Sverige. 25 % av kommunens yta är jordbruks- och betesmark. Det finns köttproducenter, mjölkproduktion, men låg förädlingsgrad och andelen ekologiska producenter är tämligen låg. Svårt att få in yngre producenter och ont om ledig mark. Men invånarna ökar. Många producenter kommer att sluta producera p.g.a. av ökade skatter. Att vi ska ha lantbruk och jordbruk i Sverige måste vara ett riksintresse, saknar politisk avsikt med att vi ska ha det och det behövs effektiviseringsåtgärder.

Global utblick - jorden ska försörjas med mat och Norra Europa har bra förutsättningar för livsmedelsproduktion. Därför bör man höja jordbruksmarkens värde och bevara den. Urbanisering och avfolkning hotar, liksom klimatförändringar och översvämningar. Motståndskraft måste öka och kunskapsbrist minska. Dialog behövs, avsaknad av politiskt ansvar. Producenter måste få synas och metoder måste utformas så att vi ska kunna skydda marken. Ibland tar naturintressen över från skydd av jordbruksmark. Ett bra växtnäringssystem, bättre jordbruksmetoder och växtförädling. Vill att vi ser lantbruket som en enhet, ekologiskt och traditionellt tillsammans, de är bara olika metoder.

3. Gruppdiskussioner: SWOT-analys kring Eskilstunas livsmedelsförsörjning.

Interna styrkor, svagheter; Externa hot, möjligheter.

Avgränsning: Tidsperspektiv fram till 2030; Eskilstuna som geografiskt område. (Se bilaga 1. Matris med SWOT-lappar, systemkartor samt SWOT-lapparna klustrade (i efterhand)).

Diskussion utifrån konsumtions- eller produktionsperspektiv? – Båda är viktiga.

Diskussion - systemkarta

Diskussion kring prioritering av styrkor, svagheter, hot och möjligheter. Vilka är viktigast? Placera in de på en systemkarta och rita in kopplingar och viktiga aktörer och enheter som gör bilden tydlig. Fokusområde Eskilstunas livsmedelsförsörjning.

4. Diskussion - viktiga aktörer & behov av data

Viktiga aktörer, vem påverkas och vem kan påverka vad?

Se matrisen nedan. Bland annat:

- Konsumenter och producenter, där det finns ett beroendeförhållande dem emellan.
- Teknikleverantörer, innovation, forskning & utveckling. Vinnova, Jordbruksverket, SLU,
- Energimyndigheten och politiker på lokal nivå som orkar driva på EU-nivå.

Viktiga aktörer som skrevs upp på tavlan:

	Individ/enhet	Eskilstuna	Nationellt	EU/globalt
Kulturellt/ socialt		Skolan -kunskap hos barn		FOU
Ekonomisk/ politisk	Väljare	Politiker Jordbruks/ lantbruksråd	Politiker	Politiker
Biofysisk/ materiell	Konsumenter Producenter: jordbrukare Förädlingsled Nya producenter Ungdomar Distribution, marknadsföring, restaurangverksamhet.	Konsument Kostorganisation	Forskning & utveckling Vinnova Jordbruks- verket JTI, SLU Energimyndig- heten Teknik- leverantörer	

Data, vad finns/saknas och vad behöver vi ta fram?

- Vad behöver kommunen Eskilstuna? Sysselsättning i hela livsmedelskedjan.
- Kunskap och kompetens – vet vi vad folk kan och vill?
- Vad produceras i kommunen/länet/regionen?
- Vad finns det för efterfrågan där ute – exportmöjligheter – vad händer med vår mat? Var konsumeras den?
- Hur ser kapaciteten ut att hantera kriser? Krisövning skapar kunskap och engagemang.
- Energianvändning per produkt?
- Hur stor andel av livsmedelsanvändning står aktören kommunen för?
- Hur stor andel ”välproducerad mat” köps in av kommunen?
- Vad finns för utrymme i *lagen om offentlig upphandling (LOU)*?

- [Handlingsvägar: Våga ställ frågor till politiker som vågar stå upp för jordbruket (LRF).]
- Direkt och indirekt påverkan? Tidshorisont: vad tar vi tag i direkt?

5. Reflektionsrunda

Utifrån syftet med dagen – levde vi upp till det? Motsvarade det förväntningarna? Har du fått utrymme att bidra med din kunskap? Vad tar ni med hem? Nytt? Vägar framåt från kommunen/SRC?

- * Ingen expert på Eskilstuna, så har lärt lika mycket som givit. Bra sätt att inventera problem, lärdom om Eskilstuna kommun. Intressant att se lokala perspektivet och tro på lokal start och att få andra kommuner att haka på.
- * Bra arbetssätt, svårt att hålla ihop tankarna efter lunch. Vi har hittat bra styrkor och en viktig del är det breda perspektivet med SWOT-approachen, att höra från olika perspektiv.
- * Post-it lapp metoden bra. Vill plocka bort "jante"-lappen - ser en stad full av möjligheter och styrkor.
- * Finns en styrka och energi i gruppen och det har gett ett härligt brett perspektiv. Mycket arbete återstår.
- * Givande dag. Mixen av människor är intressant. Funderingar framöver – kompetenser som är viktiga framöver från näringsliv etc., t.ex. ICA-handlare.
- * Engagemang och kompetens vittnar materialet om. Möjligheter och styrkor som kommunen själv förfogar över skulle jag börja med. Sitt geografiska områdesansvar. Medborgarna behöver se ett sammanhang och vad de ska göra så följer de med.
- * Glad att jag var här och Eskilstuna är ett gott föredöme för resten av länet.
- * SWOT-analysen är ganska bra att starta med. Jag tänkte ganska smalt, eftersom jag sysslar med kris. Men att ha en lönsam, hållbar sysselsättning är viktig. Tydligare inriktning av dagen hade varit bra. Jag fisk ett sent uppvaknande, att när vi pratar resiliens pratar vi något annat, eller något mer, än kris.
- * Otroligt spännande att se all kunskap som finns. Skulle vara värdefullt om detta finns kvar som ett nätverk att hålla kontakten med fortsättningsvis.
- * Jättebra dag, jag tycker inte kommunen ska vänta på (topstyrning), utan köra från där vi står som kommun.
- * SWOT på detta sätt – tillsammans med andra har gjort detta till en metod som jag vill använda vidare i blandad grupp. Att vända på stenar på detta sätt. Styrkan är att vi kommer från olika bakgrunder och har olika funktioner och har olika saker att bidra med. Kul att en kommun tar initiativ på detta vis. Någonstans blir det ändå att kommunen får hantera när det händer något. Hoppas jag kan vara med i fortsättningen på ngt sätt.
- * Lätt att bidra och ett format som bidragit till kunskap på ett synbart, explicit sätt.

* Spännande och har förtydligat att vår roll fördjupas. Värnandet av jordbruksmarken har en stor betydelse ur flera aspekter som synliggjorts. Och jag tycker också att vi kör på en gång. Få upp en bättre dialog.

* Vi inom lantbruket ventilerar internt med varandra, men sådana här forum behövs och vi lantbrukare behöver höra att vi har stöd i det vi gör och därför är dessa träffar värdefulla. Kunskapen finns bland tjänstemännen – lita på befintlig kunskap och kompetens. Jobba på det.

* Jag ser det som ett "livsmedelståg" och den offentliga sektorn ser jag som en vagn i ett tåg och nu kör tåget.

* En kommun har en massa olika planer. Nu på frivillig väg närmar man sig en slags livsmedelsplan/program. En kommun i den här storleken i Sverige kan åstadkomma mycket i det lokala.

* För 15 år sedan jobbade jag med något som hette "Mälarodlat", det skulle vara närodlat och vi skapade nästan en förening för hållbar odling, men det föll då Stockholms kommun inte var med. Nu har vi haft en träff där olika experter har uttryckt sin kunskap och expertis och vi börjar nästan kunna göra det här. Varför inte, Eskilstuna kan vara första kommunen i Sverige som tar fram en strategi för hållbar livsmedelsförsörjning. Sen går vi vidare till nästa workshop. Med större bredd, fler lantbrukare etc.

* Efter en tid på dagen fanns en tveksamhet i gruppen inför vad detta skulle bli. Men bra och stor tack och eloge till er alla som har skapat mixen. Maten engagerar på olika sätt och det finns många aspekter som är kopplade till många viktiga delar, samtidigt som det ändå verkar helt oviktigt (som tidigare sagts). Kul att ni som jobbar med just kris är här, för kris leder till förändring, och kul att LRF är här med en sådan konstruktiv hållning samtidigt som offentliga mathållningsaktörer, länsstyrelsen och snobbiga Stockholmsaktörer som dyker ner i myllan.

Innehållsförteckning

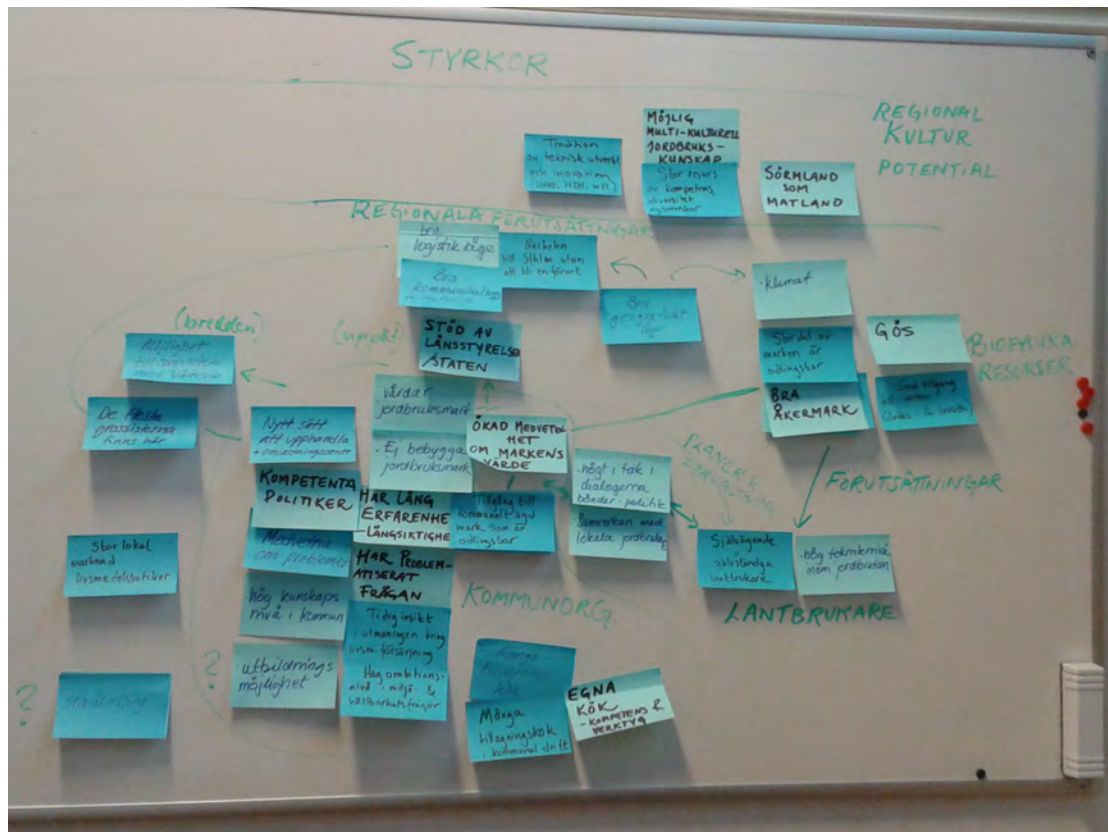
STYRKOR	1
SVAGHETER	3
HOT	5
MÖJLIGHETER	6
SYSTEMKARTOR	9

Bilagan innehåller också bilder från en gruppering av SWOT-lapparna utifrån vilken aktör/vilket område de berör, gjord av Louise Hård af Segerstad och My Sellberg efter workshopen. Det är inte en fullständig analys på något sätt, men ger en bättre överblick över vilka typer av "SWOT:ar" som kom upp. (Vi ber om ursäkt för att bilderna är svåra att tyda! Ett tips är att förstora bilden så mycket det går).

Styrkor

Sörmland som matland
Gös
God tillgång till vatten (dricks- och bevattning)
Bra åkermark
Bra geografiskt läge
Bra jordar
God markkvalité
Klimatet
Ökad medvetenhet om markens värde
Vårdar jordbruksmark
Ej bebygger jordbruksmark
Hög tekniknivå inom jordbruken
Självägande och självständiga lantbrukare
Närheten till Stockholm, utan att vara en förort
Bra kommunikationer (väg, tåg, flyg, sjö)
Bra logistikläge
De flesta grossisterna finns här
Möjlighet till samarbete med Västerås
Nytt sätt att upphandla + omlastningscentral
Stor lokal marknad livsmedelsbutiker
Egna kök (tillagningskök) – kompetens & verktyg
Många tillagningskök
Många tillagningskök i kommunal drift
Samverkan med lokala jordbrukare
Högt i tak i dialogerna bönder/politik

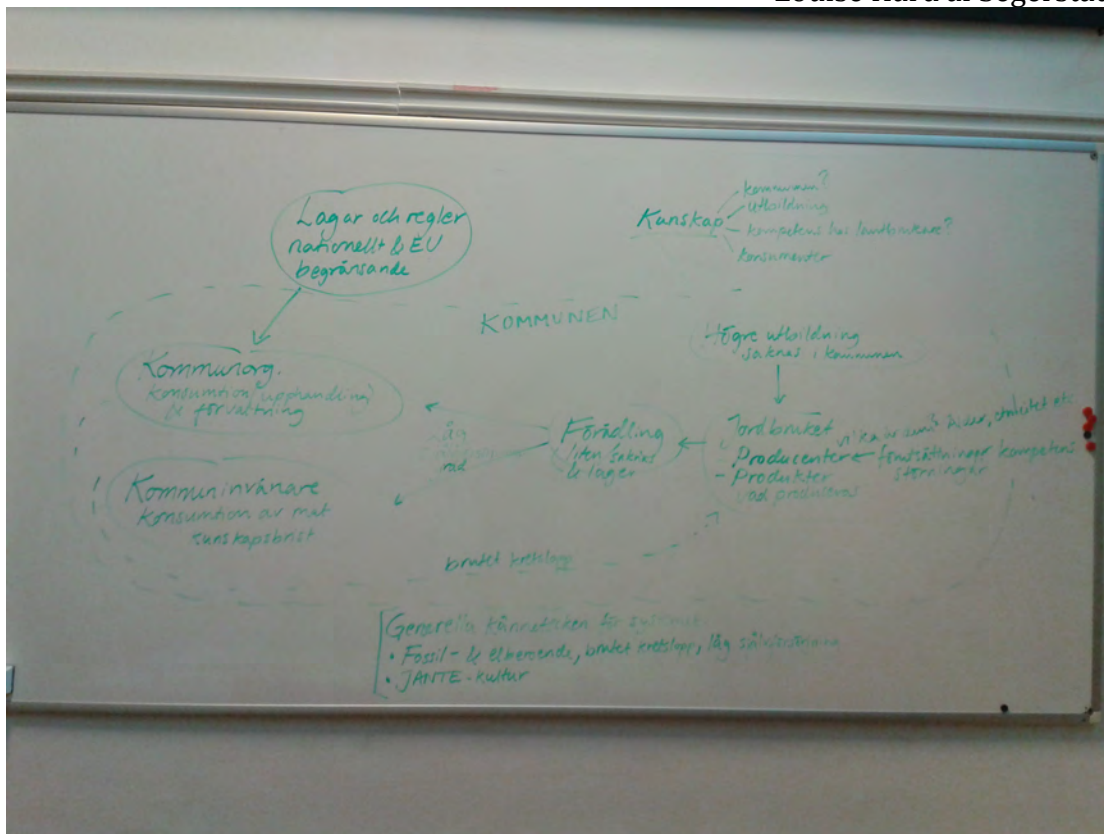
Stöd av länsstyrelsen/staten
 Har lång erfarenhet av långsiktighetsarbete/långsiktighetstänk
 Har problematiserat frågan
 Stor delar av marken är odlingsbar
 Tillgång till kommunalt ägd mark som är odlingsbar
 Hög ambitionsnivå i hållbarhetsfrågor
 Tidig insikt i utmaningen till livsmedelsförsörjning
 Egen mark
 Egen mark (kommunal)
 Hög kunskapsnivå inom kommunen
 Medvetna om problemet
 Tradition av teknisk utveckling och innovation (Volvo, MDH m.fl.)
 Möjlig multikulturell jordbrukskunskap som kan kartläggas
 Stor diverse resurs av kompetenser bland nysvenskar
 Kompetenta politiker
 Utbildningsmöjlighet
 Stadsodlingar (x2) [Finns det?]

Reflektion: Många styrkor finns inom kommunorganisationen, t.ex. att man har lång erfarenhet och hög medvetenhet. Dessutom bra förutsättningar i kommunen, både för odling och för transporter.

Svagheter

Restauranger är ointresserade av närodlat
Mycket djupfrost mat (köps av konsument)
Låg kunskap om lokal produktion
Låg kunskapsnivå om mat hos individen
Plan saknas vilka produkter vi ska köpa
Jante (kultur)
EU:s lagstiftning (?)
Centralisering
Lagen om offentlig upphandling (LOU)
Liten andel självbestämmande (över kommunens budget)
Låg förädlingsgrad (x3)
Liten lagerhållning
Inget slakteri
Svårt att påverka transportsektorn
Kostorganisationen splittrad
Många tillagningskök, stora behov av logistik och personal
Elberoende
Oklar reservkraftförsörjning för kök i kommunen
Högre utbildning saknas
Brutet kretslopp
Fossildrivna transporter
Låg självförsörjningsgrad
Låg köpkraft
Lite ekologisk odling
För lite grönsaker
svensk mattradition med mycket mjölk och kött
Svårt att bli företagare med personal
Hög medelålder på lantbrukare (x2)– lägre benägenhet till utveckling
Vildsvin
För få lantbrukare
Etniskt homogent
Låg tillgänglighet av "ny" odlingsbar mark
Olönsamt med jordbruk

Reflektion: En stor grupp med svagheter identifierades finns inom jordbruket och i förädlingsledet, t.ex. "hög medellåder bland lantbrukare" och "låg förädlingsgrad".

Hot

Strukturomvandlingar [centralisering och specialisering]

Regleringar: nationellt/ EU

CAP (EU)

Lågt riksintresse om förutsättningarna för jordbruk

Lågt riksintresse för jordbruksmark

För billig mat (globalt)

Konsumtionsmönster som motverkar hållbar utveckling

Matkultur som motverkar hållbar utveckling

Minskande matkultur

Mathållning

80-talister – antingen drivna av miljöfrågor eller helt ointresserade

Oljeshejker köper upp vår mark

Verklighet vs. Media – vikten av faktabaserad kommunikation

Tomma kalorier – onödiga utgifter och energikostnader

Hänger upp allt på en svag länk (Omlastningscentral)

Beroende av fossila bränslen

Brist på drivmedel

Beroendet av fossila bränslen i hela livsmedelskedjan

Saknad samsyn

Social-ekonomiska aspekter – priserna höjs

Finansiella systemet/ kapitalet

Dricksvattenkvalitet

IT-beroende – risk för länkar som är beroende av ett driftsystem

Minskad mångfald bland grödor

Patent på grödor

Miljöhänsyn vs. Hög avkastning i jordbruk

Bristande lönsamhet inom jordbruket

Klimatförändringar (x2)

Klimatförändringar och översvämningar

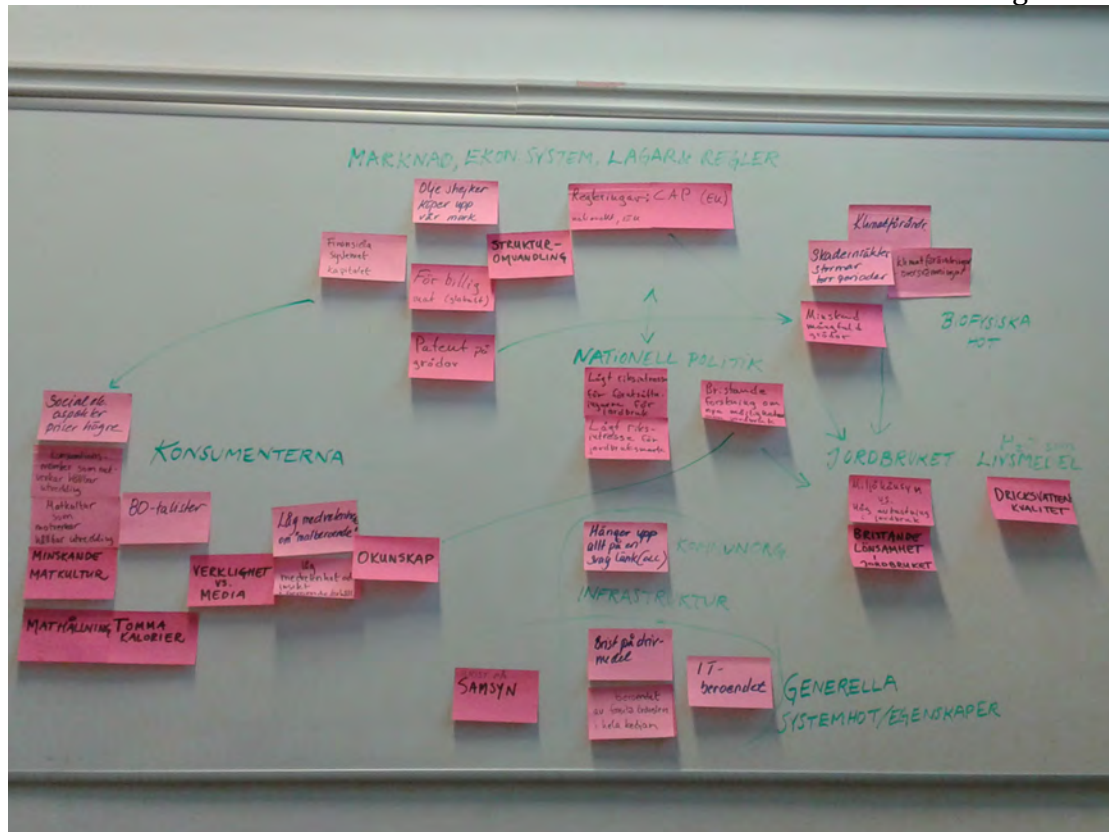
Skadeinsekter, stormar, torrperioder

Låg medvetenhet om "matberoende"

Låg medvetenhet och insikt i beroendeförhållandet producent-konsument

Okunskap

Bristande forskning om nya möjligheter inom jordbruk

Reflektion: Konsumenter och konsumtionskultur ses som ett ganska stort hot mot hållbar livsmedelsförsörjning, t.ex. "matkultur som motverkar hållbar utveckling". Ändrade konsumtionsvanor och attityder kring mat tas också upp bland möjligheterna.

Möjligheter

- Öka allmänna kunskaper
- Folkbildning och utbildningsstrategi i hållbar utveckling
- Gemensam kostorganisation
- Livsmedelsförsörjning i kommunal planering/ strategi
- Samarbete med andra kommuner om logistikkedja
- Att skicka rätt nationella signaler
- Ekonomiska styrmedel och kravspecifikationer
- Teknikkluster – att samla innovation och teknik
- Utveckla och sprida jordbruksteknik
- Minska beroendet och ta bort subventionerna av fossila bränslen
- Övning i livsmedelsbrist – krisövning kopplat till mat
- Äta maten som produceras här
- Trycksätta vatten mobilt
- Att skapa fler möjligheter till förädling
- Näring från reningsverket
- Lokalt lantbruksråd
- Havregrynspizza med lokala produkter (många pizzerior)
- Strutsfarm – ändra attityder

Lagerhållning av rotfrukter, äpplen osv.
 Affärsstöd till lantbrukare för innovation
 Mat som framtida läkemedel
 Nyföretagande i hela livsmedelskedjan
 Exportera bra mat
 Bioenergi i lantbruk
 Ny skötsel av grönytor
 Jordbruket som arbetsmarknad i global livsmedelsförsörjning
 Nya affärsmöjligheter kopplat till lantbrukare – hälsa, turism, matlagning
 Stadsodling
 Starka reaktioner mot osunda matvanor
 Större betalningsvilja hos konsumenter
 Matintresset
 Ta vara på medborgarnas resurser – kunskap och vilja till förändring
 Kvinnor i lantbruket
 Mindre kött
 Nya grödor – varmare klimat
 Socialt projekt – odlingsprojekt med lantbruk och ungdomsarbetslöshet
 Samarbetsformer mellan kommunen (mark) och Ökna (lantbruksgymnasium)

Reflektion: Näringslivsutveckling är ett stort kluster bland möjligheterna som identifierades, både t.ex. sociala projekt initierade av kommunen och nyföretagande i hela livsmedelskedjan.

Flera teman återkommer bland flera av bilderna, t.ex.:

Kunskap:

- "Hög kunskapsnivå inom kommunen" (Styrka)
- "Låg kunskap om lokal produktion" och "låg kunskapsnivå om mat hos individen" (Svagheter)
- "Låg medvetenhet om "matberoende"", "låg medvetenhet och insikt i beroendeförhållandet producent-konsument", "okunskap" och "bristande forskning om nya möjligheter inom jordbruk" (Hot)
- "Öka allmänna kunskapen" och "folkbildning och utbildningsstrategi i hållbar utveckling" (Möjligheter)

Klimat:

- "Klimatförändringar och översvämningar" och "skadeinsekter, stormar, torrperioder" (Hot)
- "Nya grödor - varmare klimat" (Möjlighet)
- "Klimat", bra klimat i kommunen för odling (Styrka)

Kostorganisation:

- "Kostorganisationen splittrad" (Svaghet)
- "Gemensam kostorganisation" (Möjlighet)

Betalningsvilja/Köpkraft:

- "Låg köpkraft" i kommunen (Svaghet)
- "Större betalningsvilja hos konsumenter" (Möjlighet)
- "För billig mat (globalt)" (Hot)

Systemkartor

Efter SWOT-analysen arbetade grupperna med att placera in hot/möjlighet/styrkor/svaghet i en förenklad systemkarta.

